

Gezondheid

“Val op mijn hoofd heeft mijn karakter veranderd”

50.000 Belgen per jaar lopen hersenletsel op

Bij een ongeval of val in huis zijn gebroken armen en benen vaak de eerste bezorgdheid. Maar onze hersenen zijn veel fragieler, en daar denken we niet meteen aan. Per jaar lopen 50.000 Belgen een traumatisch hersenletsel op. Heel wat gevallen zijn te voorkomen.

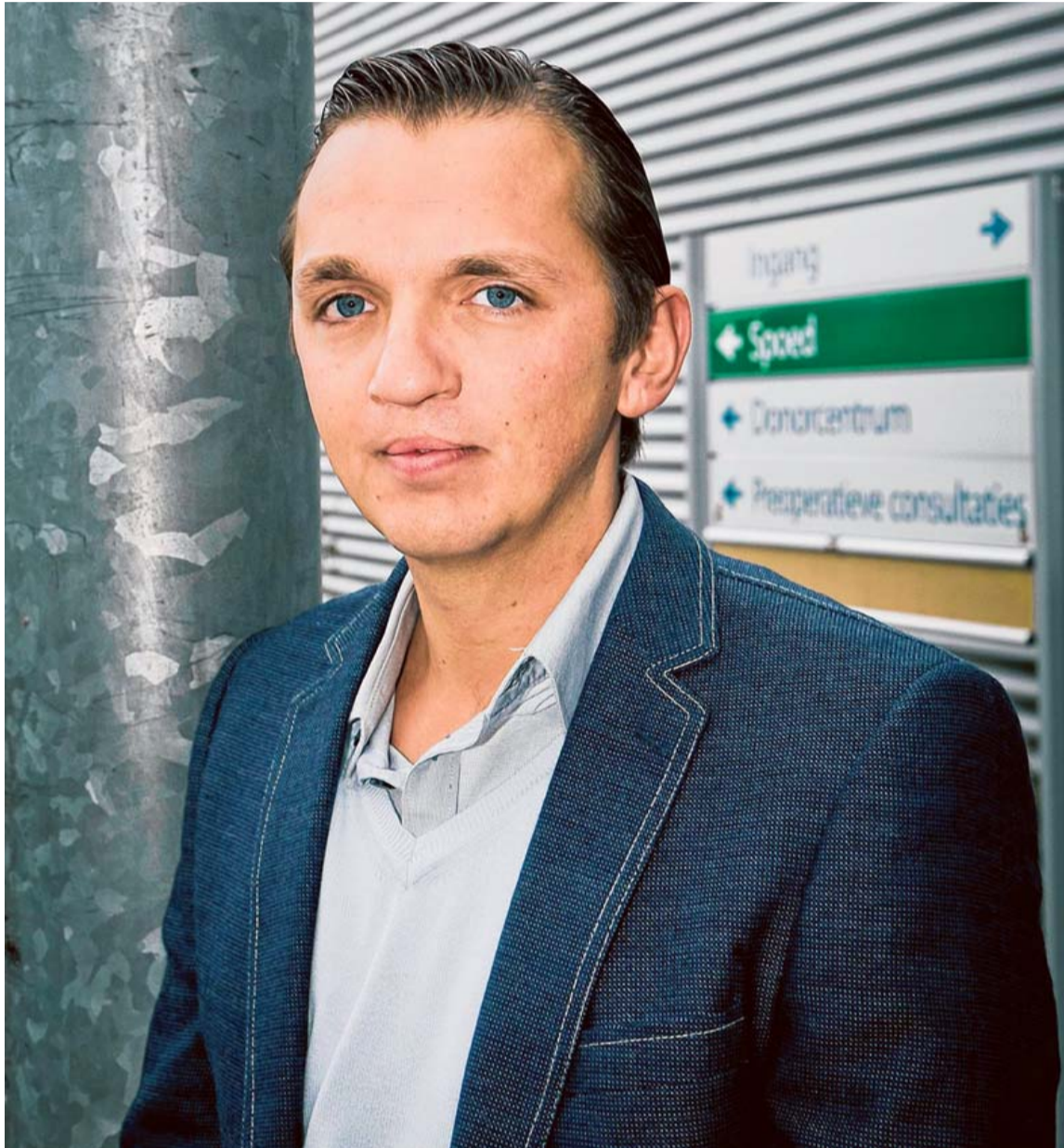
• “Ik herinner me nog dat ik van Antwerpen naar Schelle reed, en daarna niets meer”, zegt Jeroen Van Camp (29) uit Haacht. Op 5 april 2012 viel hij op een schrootwerf van zijn vrachtwagen, met zijn hoofd op een zware ijzeren blok. “Gelukkig hebben ze mij meteen naar het UZA gebracht.”

Daar hielden de dokters Jeroen een maand lang in een kunstmatige coma. “De druk op mijn hersenen was te groot. Ik ben een tijd kritiek geweest, maar ik werd wakker. Ik heb veel geluk gehad. Kennelijk sterft de helft van de patiënten zoals ik in de coma of bij operaties.”

In ons land overlijden jaarlijks 900 mensen aan TBI, Traumatic Brain Injury of traumatisch hersenletsel. Bij jongvolwassenen is het doodsoorzaak nummer één.

Niet te onderschatten

“De gevolgen voor wie het toch overleeft, zijn niet te onderschatten”, zegt professor Andrew Maas, hoofd van de dienst neurochirurgie in het UZA. “Gestoord geheugen, moeilijk omgaan met stress en emoties, opvliedend zijn, agressief, relatiestoornissen, vermoeidheid, depressie... Zelfs patiënten die maar een milde vorm van TBI oplopen, hebben nog maanden na het trauma allerlei klachten. Je test die mensen in het ziekenhuis met een CT-scan, er is niks abnormaals te zien en je stuurt ze naar huis. Maar doe je twee, drie weken later een MR-scan, dan vind je bij een op de drie patiënten wél afwijkingen. Hun klachten vallen onder de emotionele stoornissen en gedragsstoornissen, en daarom worden die patiënten nu niet ‘gevat’. Maar tot 13 jaar later, blijkt uit onderzoek, is hun overlijdensrisico drie

Jeroen Van Camp (29) moest gisteren nog eens op controle in het UZA, na zijn arbeidsongeval van april vorig jaar. “Ik besef dat ik veel geluk heb gehad. Heel veel patiënten zoals ik sterven.” FOTO SARAH VAN DEN ELSKEN

keer groter dan normaal. Ook zelfdoding hoort daar helaas bij.”

Voetbal

In de VS is er de jongste tijd veel te doen rond het probleem van zelfdoding bij American football-spelers. Bij onderzoek van 35 overleden spelers ontdekten artsen bij 34 van hen een eerder opgelopen hersenletsel.

President Barack Obama is een grote fan van American football, maar zei onlangs dat hij, als hij een zoon had, lang en hard zou moeten nadenken voor hij die de sport zou

“Voetballers die even ‘weg’ zijn, moeten meteen van het veld. Het risico is te groot.”

ANDREW MAAS
NEUROCHIRURG

mogen beoefenen. Clubs vrezen een serieuze kentering in hun succes.

“Vooral bij contactsporten (gevechtssporten maar ook voetbal, handbal en basketbal, red.) is het risico op hersenletsel groot”, zegt professor Andrew Maas, diensthoofd neurochirurgie van het UZA. “Het komt er in de sport op aan een tweede klap te vermijden. Een voetballer die na een botsing duizelig, even verward of bewusteloos is, moet direct van het veld en mag eigenlijk een week of twee niet spelen. Want bij elke volgende klap in de herstel-

fase zullen de hersenen minder kunnen compenseren en stapelen letsels zich op. Helaas bestaat die preventie momenteel niet. Als ik op tv zie dat een voetballer na een elleboogstoot bijvoorbeeld even buiten westen is en daarna voortspeelt, denk ik: dit is echt geen goed voorbeeld voor de jeugd.”

Alcohol thuis

Als neurochirurg ziet Maas weinig sportpatiënten, omdat die nu eenmaal geen opvolging in een ziekenhuis krijgen. “Tien, twintig jaar geleden zag ik vooral slachtoffers van verkeersongevallen, veelal 15- tot 35-jarigen. Dankzij de toegenomen aandacht voor verkeersveiligheid is die groep patiënten kleiner geworden. Nu zie ik vooral mensen die ten val zijn gekomen, meestal thuis maar ook buitenshuis.”

“Opvallend is dat er bij meer dan de helft van de mensen die thuis ten val komen, vaak iets ouderen, alcohol in het spel is. Ze zijn bijvoorbeeld eenzaam en zoeken hun toevlucht in de drank. Als ze naar bed willen gaan, vallen ze van de trap. Zulke gevallen zijn te voorkomen, maar over campagnes rond thuis drinken hoor je nooit iets. Toch zou ik sterk willen pleiten voor meer bewustwording over de gevaren van overmatig drinken thuis. Als wij als arts merken dat er bij een patiënt een structureel drankprobleem is, dan vind ik dat we verplicht zijn om verdere hulp aan te bieden. Maar patiënten zijn daar niet altijd ontvankelijk voor.”

Gelatener

Gisteren moest Jeroen Van Camp nog eens op controle in het UZA. Hij heeft in anderhalf jaar tijd een lange weg afgelegd. “Toen ik uit de coma kwam, was het alsof allerlei functies gereset waren. Op hersenscans zijn twee zwarte vlekken te zien, plaatsen in mijn hersenen die instaan voor onder meer planning en kortetermijngeheugen. Soms raak ik midden in een verhaal de draad kwijt en moet ik aan mijn gesprekspartner vragen om mijn laatste twee zinnen te herhalen om weer in te kunnen pikken. Ik ben ook nerveuzer geworden, kan moeilijker om met stress. Vroeger trok ik me mijn relatie heel erg aan - piekeren en analyseren. Nu ben ik op dat vlak veel gelatener. Volgens mijn vriendin is mijn karakter veranderd.”

SYLVIA MARIËN

UZA leidt wereldwijd onderzoek dat moet zorgen voor betere behandeling

Het UZA coördineert samen met de Britse universiteit van Cambridge een wereldwijde studie waaruit meer dan een miljoen mensen die een hersenletsel hebben opgelopen als gevolg van een klap of ongeval hun voordeel zouden kunnen halen. “Nu is de kennis nog te beperkt.”

• TBI of Traumatic Brain Injury - traumatisch hersenletsel - treft jaarlijks 1 op de 200 Europeanen en Amerikanen, meestal als gevolg van een verkeersongeval, een val of geweld. De gevolgen zijn vaak nog jaren na het trauma merkbaar in de vorm van allerlei klachten.

“Jammer genoeg is, ondanks vorderingen in de geneeskunde, de uit-

komst voor een patiënt met een hersenletsel de afgelopen twintig jaar niet verbeterd - zoals dat bijvoorbeeld wel is voor mensen met kanker of hiv”, zegt professor Andrew Maas, hoofd van de dienst neurochirurgie van het UZA. “Patiënten worden in verschillende centra vaak verschillend behandeld en de kennis over de ziekte is te beperkt. Daarom is het internationale

project CENTER-TBI opgericht, met deelname van meer dan 38 wetenschappelijke instituten en meer dan 60 centra over de hele wereld. Het project krijgt financiële steun van de Europese Commissie.”

“We zijn momenteel met de voorbereidingen bezig en zullen daarna de gegevens van meer dan 5000 patiënten uit gans Europa verzame-

len. Die data zullen we analyseren met de allernieuwste onderzoeksapparatuur om de ziekte beter te begrijpen.”

“Zo zal niet alleen onze kennis over TBI toenemen, maar moeten betere en vooral meer gerichte behandelingen voor traumatische hersenletsels mogelijk worden. Dat zal een reëel verschil maken voor patiënten en hun familie.” SYMA